

Forslag til Kongres 2018

Nr. 1.05 Fremtidssikring af "Den danske model"

Forslagsstiller: Kredsbestyrelsen i Kreds Midtjylland

Indstilling: Det indstilles, at hovedbestyrelsen tager initiativ til at drøfte fremtiden for den danske forhandlingsmodel – både internt i DSR og sammen med relevante parter, eksempelvis i hovedorganisationerne og med arbejdsgiverorganisationerne.

Motivation:

Når vi ser ud over det store landskab, som fagbevægelsen skal navigere i, er det tydeligt, at der lige nu er mange forskellige og stærke strømninger, som vi skal være opmærksomme på, hvis vi skal styre Dansk Sygeplejeråd støt og sikkert fremad.

Særligt det vanskelige forløb omkring OK18 rejser en række spørgsmål. Men også DSR's erfaringer fra konflikterne i 1995, 1999 og 2008 såvel som lærekonflikten i 2013 er med til at understrege nødvendigheden af diskutere fremtiden for Den Danske model.

Centrale spørgsmål er fx om "Den danske model" fungerer godt nok, når den anvendes i den offentlige sektor? Eller om dens ideer og konstruktion kun fungerer i den private sektor? Endvidere er det interessant, hvilken betydning den politiske kontekst har for forhandlingsmulighederne i den offentlige sektor?

Den offentlige sektors overenskomster er tæt koblet til den private sektors – herunder til løndannelsen i den private sektor og privatlønsværnet, som sikrer, at den offentlige sektor aldrig kan blive lønførende. Ideen om, at den private sektor hele tiden skal være lønførende, hviler på politiske holdninger om, at den private sektor er fundamentet eller forudsætningen for en offentlig sektor.

Spørgsmålet er imidlertid, om det rent faktisk er sådan, at samfundet hænger sammen? Er den offentlige sektor ikke i lige så høj grad en forudsætning for den private sektor? Man kunne lidt retorisk spørge, hvad man helst ville undvære – den succesfulde private virksomhed LEGO eller sundhedsvæsenet? Kan man undvære nogle af delene?

Der er bedrevet meget forskning med udgangspunkt i "Den danske model". Et af de seneste bidrag er kommet fra post doc Laust Høgedahl fra Aalborg Universitet. I sin forskningsrapport "*Offentlige overenskomstforhandlinger og konfliktløsning - Danmark i et nordisk perspektiv*" sætter Laust Høgedahl spørgsmålstejn ved anvendeligheden af "Den danske model" på det offentlige arbejdsmarked. Og i forlængelse heraf kommer han med en

række anbefalinger til, hvordan man kunne justere den danske forhandlingsmodel bl.a. med inspiration fra de øvrige nordiske lande.

Konkret kan følgende pointer fremhæves fra rapporten:

- Konfliktretten har et anderledes rationale på det offentlige område. Arbejdsgivere rammes sjældent økonomisk af en konflikt. Den offentlige opinion spiller en afgørende rolle i konflikt
- 1990'erne byder på flere konflikter på især sundhedsområdet, og det statslige niveau i aftale- modellen får mere magt via kontraktstyring, økonomi- og budgetaftaler og strukturreformen.
- Offentlige løn og arbejdsvilkår bliver knyttet tættere sammen med udgiftspolitikken.
- Der findes flere forskellige motiver for et lovindgreb som afslutning på en arbejdskonflikt – heriblandt kan regeringen have stærke politiske interesser i udfaldet af overenskomsterne og dermed indholdet i et lovindgreb.
- Lockoutvåbenet bruges første gang offensivt i 2013. Det sker i kombination med et lovindgreb
- Forhandlinger på det offentlige område får ofte karakter af et nulsums-spil, hvor de interne lønrelationer mellem lønmodtagerorganisationerne hæmmer enkelt organisationers mulighed- der for at bevæge sig op i lønhierarkiet
- Regler om nødberedskab sløver lønmodtagernes konfliktvåben

Endvidere indeholder rapporten følgende anbefalinger:

- En formel aftale om brugen af forligsmanden som opmand i forbindelse med et lovindgreb, i tilfælde, hvor der ikke forelægger et forkastet mæglingforslag, der kan ophæves til lov.
- Et uafhængigt lønråd lig det norske, der kan afgøre den tvungne voldgift efter et lovindgreb
- Et mere forpligtende forhandlingsfællesskab med en mere kollektivt bindende forhandlingsret på det kommunale og regionale niveau
- En mere uafhængig arbejdsgiverorganisering på det statslige niveau
- En kalibrering af lockoutvåbenet, hvor opsparede lønkroner i forbindelse med lockout øre- mærkes det område, der er ramt af konflikt fx til efter-, videreuddannelse.
- Et uafhængigt observatorium med fast praksis for analyser særligt vedrørende bl.a. løn, løn- dannelse og arbejdstid. Analyserne kan bidrage med rådslagning blandt parterne og menige medlemmer.

Udfordringerne i den danske model har i de senere år været drøftet i mange sammenhænge, herunder blandt sygeplejersker, i Sundhedskartellet og i forhandlingsfællesskabet, som jo netop blev dannet for bl.a. at imødegå ovenfor nævnte udfordringer.

Men der mangler stadig en grundig diskussion af, hvad det politiske pres har af betydning for Den danske model. Er overenskomstforhandlinger i dag i højere grad et politisk spil end reelle forhandlinger imellem arbejdstager og arbejdsgiver?

Og hvordan skal fagbevægelsen så agere i sådan en virkelighed? Hvordan sikrer vi sammenhold, opmærksomhed på og organisering af det politiske pres, som fagbevægelsen skal bruge til at få indflydelse både ifbm. og ind imellem overenskomstforhandlingerne?

Hovedbestyrelsens bemærkninger:

Dansk Sygeplejeråd har de senere år løbende taget initiativer til og arbejdet med fornyelse af Den Danske Model. Dansk Sygeplejeråd har blandt andet medfinansieret Laust Høgedahls forskningsstudie om offentlige overenskomstforhandlinger og konfliktløsning.

Den Danske Model har også været drøftet i regi af OK18, hvor udfaldet af de aktuelle forhandlinger afventes ift. eventuelle yderligere tiltag.